

enkelt relation strengeste begrænsninger i de to lovbestemmelser.

Ved de foreslåede ændringer af lovens § 24, stk. 1, og § 54 forenkles reglerne om pantsætningsbegrænsninger for de foran under 2-4 anførte kategorier af de hidtil oprettede brug således, at der vil gælde ensartede regler for disse ejendomme, og at disse regler vil svare til de i hver enkelt relation lempe- ligste af de nugældende pantsætningsbegrænsninger i de to paragraffer.

Efter forslaget bortfalder pantsætnings- og retsforfølgningsbegrænsningerne, for så vidt angår brug, der oprettes pr. 1. april 1960 eller senere. Herved åbnes den adgang til optagelse af kreditforenings-, hypotekforenings- og sparekasselån med prioritet forud for statslånet, som forudsættes ved den i § 4, stk. 1, i forslaget til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m. indeholdte bestemmelse om, at statslånet under visse forudsætninger står tilbage for sådan pantsætning, hvorom nærmere henvises til bemærkningerne til nævnte lovforslags § 4.

Med hensyn til den af forslaget følgende fri adgang til pantsætning af og retsforfølgning mod ny brug med prioritet efter statslånet bemærkes, at der ved forslaget er lagt vægt på den ændring i karakteren af statsfinansieringen af ny brug, som gennemførelsen af fornævnte forslag til udlånslov vil indebære. I denne forbindelse skal foruden aftaktningen af afdragstiden fremhæves dels for så vidt angår husmandens tilsvær for de af staten ydede lempelser, at det i forhold til ejendommens behæftelse mindre klart definerede renteefterbetalingskrav efter statshusmandslovens § 43, stk. 1, ved nævnte lovforslag afløses af en ejendommen i statslånets løbetid, dog mindst i 60 år, påhvilende pantehæftelse for en rente- og afdragsfri del af lånet, dels at fornævnte adgang til fordelagtig prioritering foran statslånet, når dette er væsentligt nedbragt i forhold til ejendommens panteværdi, vil betegne en væsentlig tilnærmelse til det almindelige kreditmarked.

Hertil kommer, at de heromhandlede kreditbegrænsninger, der på ny brug næppe kan volde gener i den første årrække, hvor brugenes handelsværdi ikke er nået væsentligt over de indestående statslån, har vist sig senere at blive en betydelig belastning på ejendommene, i stigende grad følelig efterhånden som statslånene er nedbragt, og navnlig efterhånden som ejendommens værdi er forøget under den forløbne konjunkturudvikling. Som en naturlig følge af administrationens snævre dispensationsbeføjelser efter lovens § 24 har disse ulemper gennem årene i særlig grad gjort sig gældende for jordrentebrugene, men også for ejendomme, der

alene er undergivet reglerne i lovens § 54, medfører afhængigheden af administrationens dispensationer og dermed det offentliges godkendelse af de enkelte kreditdispositioner en væsentlig hæmning af ejerens økonomiske og driftsmæssige dispositionsret i forhold til andre landmænd.

Erfaringen fra de i henhold til statshusmandsloven oprettede brug, der ikke er undergivet pantsætnings- og retsforfølgningsbegrænsninger (d. v. s. selvstændige landbrug med fast rentesvarelse, oprettet inden 1. april 1954 på jordkøbsvilkår med jordkøbslån, samt gartnerier med jordkøbslån), taler ikke afgørende imod, at forbudet og dispensationssystemet afvikles for statshusmandsbrugenes vedkommende.

I overensstemmelse hermed tager den foreslåede bestemmelse i lovens § 24, stk. 3, sigte på gennemførelse af en sådan afvikling, for så vidt angår brug oprettet før 1. april 1960. Når der for de tidligere oprettede brug ikke er fundet tilstrækkelig anledning til at foreslå pantsætnings- og retsforfølgningsbegrænsningerne sat umiddelbart ud af kraft, skyldes dette dels hensynet til statens renteefterbetalingskrav, dels ønskeligheden af, at statslånene ved ejendommens overgang til fri pantsætnings- og retsforfølgning adgang bringes ind under en løbetid og afviklingsform, der nærmer sig det almindelige lånemarkeds vilkår. Det foreslås derfor for de bestående brugs vedkommende, at deres frigørelse for behæftelsesbegrænsningerne sker i forbindelse med, at indestående statslån og hertil knyttede efterbetalingskrav konverteres til lånevilkår svarende til de for ny brug gældende, hvilket gennemføres obligatorisk ved ejerskifte og visse tilfælde af misligholdelse, men tillige kan bevilges til enhver tid på ejerens begæring. Det forudsættes herved, at imødekomme af en ejers begæring om dispensation fra lovens § 24 eller § 54 normalt vil blive betinget af, at den pågældende søger statslånene konverteret som nævnt. Ved lånenes konvertering vil ejeren foruden fri adgang til pantsætning efter statslånene tillige opnå mulighed for at optage kreditforenings-, hypotekforenings- eller sparekasselån med prioritet forud for statslånet, når betingelserne herfor i øvrigt er til stede.

Reglerne i § 24, stk. 2, om forbud mod retsforfølgning er ikke foreslået ændret, men da denne bestemmelse efter sin ordlyd finder anvendelse på de af paragraffens stk. 1 omfattede ejendomme, følger heraf, at brug, der oprettes efter 1. april 1960, ikke vil være undergivet begrænsninger med hensyn til retsforfølgning. For så vidt angår de tidligere oprettede brug må adgangen efter paragraffens stk. 3 til i forbindelse med konvertering af